

Dyslexiebeleidsplan 2014-2018

1. Doel van het dyslexiebeleidsplan

Het doel van het dyslexiebeleidsplan is om de kwaliteit van de zorg aan en begeleiding van leerlingen met dyslexie te borgen.

Het is een groeidocument. Na elk overleg en na elke vergadering worden de afspraken hierin vastgelegd. Zo is het voor iedereen duidelijk hoe de dyslexiezorg binnen de school gegeven wordt.

2. Visie op dyslexiezorg

Leren lezen is één van de belangrijkste pijlers voor schoolsucces. Wij vinden het van wezenlijk belang dat extra faciliteiten geboden worden aan kinderen die dreigen achter te raken op het gebied van geletterdheid. Wij willen preventie werken en leggen het accent op signaleren en remediëren in de groepen 1, 2, 3, 4 en 5.

3. Wat is dyslexie?

De Stichting Dyslexie definieert dyslexie als volgt:

“Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/ of vlot toepassen van het lezen en/ of spellen op woordniveau.”

Dyslexie uit zich bij elk individu anders, maar over het algemeen geldt het volgende:

- Er zijn automatiseringsproblemen bij het (leren) lezen en/ of spellen.
- Deze problemen zijn hardnekkig en resistent tegen behandeling.
- De problemen zijn niet te herleiden tot andere problemen of stoornissen.
- Dyslexie is meestal erfelijk bepaald; bij dyslectische leerlingen wordt vaak dyslexie in de familie aangetroffen.

4. De procedures binnen onze school m.b.t. zorg

Onze school heeft een zorgstructuur vastgesteld, waarin de afspraken m.b.t. de leerlingenzorg beschreven staan. We onderscheiden 5 zorgniveaus (zie bijlage 1)

5. Samenwerking met ouders

Samenwerking en informatie-uitwisseling met de ouders van onze leerlingen is van groot belang. Wij gaan als volgt te werk:

- Bij aanmelding op school vragen wij de ouders om informatie met behulp van de “intakeformulier nieuwe leerling”.

- De ouders worden min. 3x per jaar mondeling geïnformeerd over de ontwikkeling van hun kind middels een oudergesprek (1x welbevinden en 2x rapport).
- De ouders worden 2x per jaar schriftelijk geïnformeerd over de ontwikkeling van hun kind middels een rapport.
- De ouders worden ingelicht over de hulp die hun kind krijgt, ook al als er sprake is van extra instructie op zorgniveau 2.
- Met de ouders wordt de inhoud van de hulp besproken en ouders krijgen tips en informatie over de aanpak thuis.
- Ouders worden op de hoogte gebracht als er overgegaan wordt naar zorgniveau 3 en als de IB'er betrokken wordt bij hun kind.
- Er vinden regelmatig evaluatiegesprekken plaats met betrekking tot de voortgang.
- Bij een aanmelding voor een extern onderzoek is formele toestemming van de ouders noodzakelijk.

6. Signalen van dyslexie

Op onze school gaan we uit van de professionaliteit van de leerkracht. Hij / zij gaat dagelijks met de leerlingen om, ziet hoe ze werken en leren, weet hoe hun voortgang is en hoe ze zich emotioneel ontwikkelen. Daarnaast is er het CITO-volgsysteem dat een objectieve maat is voor de vorderingen die een leerling maakt.

We hebben de protocollen Leesproblemen en Dyslexie (zie bijlage 3) op onze school geïmplementeerd en volgen de daar aangegeven stappen bij het signaleren, diagnosticeren en behandelen van leesproblemen en dyslexie.

De gegevens die wij gebruiken bij de signalering van mogelijke dyslexie zijn:

- De informatie van ouders bij aanmelding op school.
- Observaties in de klas m.b.t. werkhouding, leerbaarheid, onthouden, automatiseren interesse in activiteiten die met taal, geletterdheid e lezen te maken hebben (zie bijlage 2: signalen van dyslexie).
- Analyse van werk en taaluitingen.
- Analyse van observaties en toetsen (methode en niet-methode gebonden).

7. Behandelen van leesproblemen en dyslexie

Werken met deze zorgniveaus betekent over het algemeen dat:

- de activiteiten van voorgaande niveaus blijvend moeten worden uitgevoerd.
- leerkrachten de extra hulp registreren en het effect ervan evalueren in het groepsplan.

Zorgniveau 1

Voor lezen en spellen is er een basisaanbod waarbij we voor technisch lezen gebruik maken van de methode "Leesparade" en vrij lezen. Voor spelling en taal maken we gebruik van "Spelling in Beeld" en "Taal in Beeld". Op dit niveau wordt gewoon goed les gegeven via het directe instructiemodel. Incidenteel wordt er re- of pre-teaching geboden.

Zorgniveau 2

Zodra een leerkracht iets opvallends signaleert met betrekking tot het gedrag of de resultaten van een leerling, gaat hij gedurende een periode van enkele weken gericht observeren. O.b.v. de gegenereerde

informatie gaat de leerkracht de leerling extra begeleiden. Er is dan sprake van zorgniveau 2. De leerkrachten zijn in staat om deze hulp zelfstandig op te zetten en uit te voeren. Eventueel wordt een collega geconsulteerd. De ouders worden op de hoogte gebracht van de waargenomen signalen en de extra begeleiding.

Extra interventies die geboden worden door de leerkracht zijn:

- Inzetten van extra remediërend materiaal vanuit de methode voor een geïntensiveerde aanpak.
- Structurele re-teaching of pre-teaching.
- Extra verlengde instructie en inoefening in een kleine groep.
- Extra hulp in de klas door het toepassen van differentiatiemogelijkheden vanuit de methode.

De leerkrachten beschrijven de inhoud en organisatie van de extra hulp in het groepsplan.

Zorgniveau 2 wordt geboden aan alle leerlingen die niet de minimumdoelen halen, dat wil zeggen aan de leerlingen die op de Cito-toetsen een D/E score halen.

Samen met leerling, ouders en leerkracht wordt gekeken naar het effect van de extra interventies.

Zorgniveau 3

Als er te weinig effect optreedt naar de extra interventies wordt over gegaan naar zorgniveau 3. Dit houdt het volgende in:

- Raadplegen van intern begeleider
- Minimaal 1 uur extra instructie en oefentijd naast datgene wat al geboden wordt op zorgniveau 2. Ouders worden ingeschakeld om thuis mee te oefenen.
- De begeleiding is op maat gesneden en de instructie wordt meer toegespitst.
- Er wordt gebruik gemaakt van erkende materialen en methodieken/ methoden.
- Inzetten van aanvullend (eventueel methodeonafhankelijk) remediërend materiaal en methodieken.

Als uit de evaluatie met alle betrokkenen blijkt dat een half jaar hulp geboden op niveau 3 niet het gewenste effect heeft gehad/ het gestelde doel behaald is, wordt doorgedaan naar zorgniveau 4; het raadplegen van externe deskundigen.

8. Diagnostiek/ onderzoek

Na intern onderzoek en intensivering van het onderwijs kunnen wij een (ernstig) vermoeden van dyslexie uitspreken. Een school kan zelf geen dyslexieverklaring afgeven. Dit is voorbehouden aan geregistreerde GZ-psychologen met dyslexie-expertise

Ouders kunnen in samenwerking met school dyslexieonderzoek aanvragen bij een externe instantie. Een dyslexieverklaring kan nuttig zijn i.v.m. aanschaffen van compensatiemiddelen voor dyslectische leerlingen en voor hulp in het voortgezet onderwijs. Ook kan de diagnose dyslexie voor een leerling en/ of zijn ouders een opluchting betekenen en de emotionele gevolgen van het probleem beperken.

Er zijn verschillende mogelijkheden om onderzoek te bekostigen:

1. Door de zorgverzekeraars van de ouders. Om voor vergoede diagnostiek in aanmerking te komen moet voldaan zijn aan strikte criteria;
 - 3x een E-score op de DMT kaart 1+2+3 waarvan 2 meetmomenten januari en juni moeten zijn.
 - 3x een E score op Cito Spelling en 3x een D- of E-score op de DMT kaart 1+2+3 waarvan 2 meetmomenten januari en juni moeten zijn.

2. Door de school. Dit gebeurt als de school zelf een hulpvraag heeft en handelingsverlegen is.
3. Door de ouders. Als de ouders zelf het vermoeden hebben en de school niet. De school voorziet de ouders dan wel van beschikbare en relevantie dossiergegevens.

9. Extra hulp en faciliteiten voor dyslectische leerlingen

Naar aanleiding van onderzoek wordt hulp op niveau 1, 2, 3 voortgezet. De extra hulp wordt geboden totdat de leerlingen het niveau van functionele geletterdheid (AVI niveau E6) heeft behaald. De leerlingen worden betrokken bij het stellen van doelen en hebben een eigen verantwoordelijkheid bij de uitvoering. (zie bijlage 4)

BIJLAGE 1; Zorgniveaus

Niveau 1: Zorg op groepsniveau

- 1.1. “gewoon” goed les geven, instructie volgens de methode
- 1.2. toegespitste instructie, reteaching, preteaching

Niveau 2: Extra zorg op groepsniveau

- 2.1 extra instructie en inoefening kleine groep
- 2.2 extra hulp in de klas door het toepassen van differentiatiemodellen vanuit de methode
- 2.3 inzetten van extra remediërend materiaal vanuit de methode

Niveau 3: Extra zorg op schoolniveau door interne deskundigen

- 3.1 raadplegen van intern begeleider
- 3.2 inzetten van aanvullend (eventueel methodeonafhankelijk) remediërend materiaal en methodieken (aanpak 1 Estafette nieuw, Connect, Ralfi)

Niveau 4: Extra zorg op schoolniveau door externe deskundigen

- 4.1 raadplegen van adviseur leerlingenzorg / consultatie
- 4.2 inschakelen van psychodiagnosticus
- 4.3 inschakelen van bovenschoolse hulp
- 4.4 via zorgteam verwijzen naar SBO

Niveau 5: Plaatsing in het SBO

Toelichting Zorgniveaus

- Zorg op niveau 1 betekent dat de handleiding van de methode goed gekend en gevolgd moet worden. Naast het volgen van de methode is het observeren van de leerlingen essentieel. (reteaching, niveau 1.2). Een kind, dat regelmatig reteaching nodig heeft, is waarschijnlijk gebaat bij een meer individuele instructie voorafgaand aan de klassikale instructie (preteaching).
- Op niveau 2 wordt extra zorg op groepsniveau gegeven. Een leerling die regelmatig preteaching krijgt en ook nog reteaching nodig heeft, moet systematisch extra instructie en inoefening in de kleine groep (2.1) krijgen. Naar aanleiding van de methodegebonden toetsen worden de differentiatiemodellen vanuit de methode toegepast.
- De leerkracht vindt dat de vorderingen niet snel genoeg gaan: de resultaten op de methodegebonden toetsen blijven tegenvallen en observaties vanuit de begeleiding bevestigen dit. De leerkracht schakelt nu hulp in op niveau 3. De Intern Begeleider wordt geraadpleegd en er wordt gezamenlijk een (groeps)handelingsplan gemaakt. Er wordt gebruik gemaakt van materialen uit de methode, nu individueel gericht. Ook kunnen aanvullende en / of methodeonafhankelijke remediërende materialen ingezet worden. In het handelingsplan wordt aangegeven hoe de hulp wordt georganiseerd en wat bereikt moet worden..
- Op niveau 4 worden externe deskundigen ingeschakeld.
- Op niveau 5 wordt het kind geplaatst in een gespecialiseerde onderwijsleersituatie.

Algemeen

Werken volgens dit schema houdt in

- dat bij het doorlopen van de zorgniveaus de activiteiten op alle voorgaande niveaus blijvend moeten worden uitgevoerd. Dus als de leerling RT krijgt buiten de groep (zorgniveau 3), blijft de leerkracht gewoon goed les geven (zorgniveau 1.1), de leerling in de groep toegespitste instructie geven (zorgniveau 1.2), extra instructie geven in een kleine groep (zorgniveau 2.1), differentiatiemodellen volgens de methode toepassen (zorgniveau 2.2) en extra remediërende materialen inzetten vanuit de methode (zorgniveau 2.3).
- dat geen niveaus kunnen worden overgeslagen. Dus een kind kan niet voor een leerlingbespreking aangemeld worden (zorgniveau 3) als de leerkracht niet al extra zorg op groepsniveau geeft (zorgniveau 2).

Zodra op niveau 1.2 vaker preteaching nodig is, gaat de leerkracht dit registreren. De leerkracht bereidt voor welke hulp gegeven wordt, houdt dit bij en legt vast wat het resultaat is. Dit mondt uit in een elementair handelingsplan op niveau 2. Het is belangrijk dat vanaf zorgniveau 3 individuele handelingsplannen worden gemaakt. Ouders moeten vanaf zorgniveau 2 op de hoogte gesteld worden van de extra hulp.

Zwaartepunt van de hulp

De zorg die op niveau 1 en 2 gegeven kan worden, levert het meeste rendement op. Door leerlingen goed te observeren kan de leerkracht al tijdens de instructie zien wie extra hulp nodig heeft. Alert reageren op die onderwijsbehoefte door meteen in te springen, kan grotere problemen voorkomen. De leerkracht maakt voortdurend gebruik van de feedback uit de groep en verbetert daarmee het onderwijs. Bijvoorbeeld als teveel kinderen preteaching nodig hebben, zou de instructie met betrekking tot letterkennis geïntensiveerd moeten worden. In de praktijk blijkt dat niet voldoende aandacht gegeven wordt aan de niveaus 1 en 2 en dat onnodig snel wordt doorgeschakeld naar niveau 3. Of: er wordt terecht en goed gewerkt op niveau 3, maar niveau 1 en 2 worden daarbij vergeten.

Tot slot

Uit het goed toepassen van de zorgniveaus blijkt nog veel winst te halen. Door leerlingen naar zorgniveaus in te delen, krijgen leerkrachten duidelijk in beeld welke ondersteuningsbehoeften er zijn. De klassenorganisatie dient daarop afgestemd te worden. Een goed klassenmanagement is dus essentieel.

BIJLAGE 2; Signalen van dyslexie**Signalen/ kenmerken die op dyslexie kunnen wijzen***Algemene zaken*

- Het is van belang gehoor- en gezichtsproblemen uit te sluiten
- Erfelijkheid speelt een rol: als er lees- en of spellingproblemen in de familie voorkomen heeft een kind meer kans op dyslexie
- Een dyslectisch kind maakt meer fouten dan andere kinderen en het blijft die fouten langer maken; het maakt niet persé een ander soort fouten
- Er is bij dyslectische kinderen vaak (al op jonge leeftijd) de noodzaak van logopedie

Vroege signalen voor dyslexie en signalen tussen 4-6 jaar:

Een algemeen zwak taalniveau, zich uitend in onder ander:

- Later gaan praten
- Lang "krom" blijven praten
- Een eigen taaltje ontwikkelen
- Slordig articuleren (niet voor iedereen verstaanbaar zijn)
- Bij spontaan spreken is er vaker sprake van verkeerde zinsbouw en grammaticale fouten.
- Moeite met het vervoegen van werkwoorden (gelopen) of met het aanleren van meervoudsvormen (schippen i.p.v. schepen)
- Iets niet goed kunnen uitleggen, moeite met iets onder woorden brengen
- Geen/ weinig interesse in letters en geschreven taal

Moeite hebben met het aanleren van willekeurige afspraken en het onthouden daarvan, zich uitend in onder andere:

- Moeite met de begrippen links rechts
- Moeite met de kleurnamen en namen van vormen
- Moeite met de namen van kinderen in de klas
- Inoefenen van gedichtjes of liedjes gaat niet vlot
- Niet op woorden kunnen komen
- Slecht kunnen rijmen
- Moeite met luisteren naar en het opvolgen van aanwijzingen

Zwak auditief geheugen en moeite met het fonemisch bewustzijn:

- Verwarren van woorden die ongeveer hetzelfde klinken
- Moeite met auditieve discriminatie (onderscheiden van klanknuances)
- Moeite met het onderscheiden van details in woorden (visueel en auditief)
- Een zwak auditief - korte termijngeheugen (meervoudige opdrachten)
- Moeite dingen in de juiste volgorde te onthouden (verhaal navertellen)
- Niet of nauwelijks letters kunnen benoemen
- Moeite met taalspelletjes: bedenk woorden die beginnen met een b, in welk woord hoor je een oo, wat is de middelste letter?
- Moeite met herkennen van dezelfde letter op een blad

Signalen voor dyslexie in groep 3:

- Klank-tekenkoppeling verloopt traag, letters worden gespiegeld
- Moeite met analyseren en synthetiseren, woorden in klankgroepen, lettergrepen verdelen (hakken en plakken).
- Moeite met begrippen als links, rechts, boven onder, eerste, laatste, vooraan, achteraan.
- Moeite met ruimtelijke kenmerken van taal/ richtingsproblemen: lees- schrijfrichting
- Tweeklanken verwisselen (eu wordt ui), omkeringen (ui wordt iu), spiegelingen
- Lang spellend lezen of vroeg radend lezen

- Moeite met aandacht voor verbale informatie
- Moeite om het verschil te horen tussen klanken als m en n, t en k, ba en da, met ritme, klemtoon en de betekenis van woorden
- Moeite om verschil te zien tussen bijvoorbeeld p en q, b en d, en met volgorde in woorden (zodat omkeringen en weglatingen het gevolg zijn)

Signalen voor dyslexie in groep 4:

- Een hekel aan hardop lezen
- Lang spellend lezen
- Veel radend lezen
- Vaak struikelen bij het lezen
- Vaak een woord overslaan
- Delen van woorden weglaten
- Woorden die hetzelfde klinken door elkaar halen
- Moeite met clusters (2 of meer medeklinkers)
- Moeite met lettervolgorde (straf...starf, bert....bret)
- Een groeiend verschil tussen het leesvermogen en het vermogen een verhaal te begrijpen
- Spellingproblemen (moeite met het oproepen van het juiste beeld van de letter of het woordbeeld): letters of lettercombinaties omdraaien, letters vergeten of toevoegen, moeite met overschrijven, woorden schrijven zoals je ze hoort (fonetisch), in 1 tekst hetzelfde woord op verschillende manieren schrijven, aanleren en toepassen van de spellingregels
- Automatiseringsproblemen ook bij rekenen: volgorde van cijfers in een getal, splitsingen, optellen en aftrekken onder de tien, tafels, moeite met het vasthouden in het werkgeheugen van tussenstapjes
- Moeite met het aanleren van reeksen: alfabet, dagen van de week, maanden van het jaar, seizoenen

Signalen voor dyslexie in de midden- en bovenbouw:

- Toenemende weerstand tegen lees – en schrijftaken
- Toenemende faalangst bij lees / of schrijftaken en taken die te maken hebben met snel benoemen en/of de belasting van het verbale korte termijn geheugen
- Te traag lezen
- Veel spellend lezen
- Veel fouten maakt door het raden van woorden
- Veel spellingsfouten bij vrije schrijfoopdrachten
- Vaak fonetisch spellen (letterlijk opschrijft wat hij hoort)
- Slecht onthouden van de spellingregels
- Zichzelf niet of nauwelijks corrigeren
- Een traag schrijftempo
- Vaak een onleesbaar schrift met veel doorhalingen (hoeft niet door een motorisch probleem te komen)
- Problemen met het onthouden van namen of het ophalen van namen uit het geheugen, bijvoorbeeld bij vakken als geschiedenis en topografie.
- Moeite met het leren van losse feiten (jaartallen)
- Leren klokkijken kan moeizaam gaan
- Discrepantie tussen lezen en spellen aan de ene kant en begrijpend lezen en rekenen aan de andere kant
- Moeite met vreemde talen

BIJLAGE 3; Protocol Leesproblemen en Dyslexie

GROEP 1				
Maand	Toetsen		Wie	Toelichting Zwak; lage C/ D/ E
	Alle leerlingen	Zwakke leerlingen		
aug – jan.	Regulier programma		Lkr.	
januari	Groepsanalyse o.b.v. observaties de KIJK!		Lkr.	- Groepsanalyse in groepsoverzicht
			Lkr. + IB	
			Lkr.	- Signaleringslijst digitaal invullen en mailen aan IB
jan- juni	Voortgang regulier programma		Lkr.	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren
juni	Toetsen - Cito Taal voor Kleuters E1	DW C-niv	Lkr.	DW= drempelwaarde
	Groepsanalyse maken		Lkr.	- Groepsanalyse in groepsoverzicht
			Lkr. + IB	
			Lkr.	- Signaleringslijst digitaal invullen en mailen aan IB
			Lkr.	
	Overdracht nieuwe lkr		Lkr.	

GROEP 2				
Maand	Toetsen		Wie	Toelichting Zwak; lage C/ D/ E
	Alle leerlingen	Zwakke leerlingen		
aug – jan.	Regulier programma		Lkr.	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren
januari	Toetsen - Cito Taal voor Kleuters M2	DW C-niv	Lkr.	
	Groepsanalyse maken		Lkr.	- Analyse in groepsoverzicht
			Lkr. + IB	
			Lkr.	- Signaleringslijst digitaal invullen en mailen aan IB
			Lkr.	- Analyse in groepsoverzicht
jan- juni	Voortgang regulier programma		Lkr.	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren
			Lkr.	
			IB	- Analyse in apart verslag
			Lkr. + IB	
juni	Toetsen - Cito Taal voor Kleuters E2 *	DW C-niv	Lkr.	DW= drempelwaarde * Lln. die bij E1 en M2 een A-score hadden hoeven deze toets niet te maken.
	Groepsanalyse maken		Lkr.	- Groepsanalyse in groepsoverzicht
			Lkr. + IB	
			Lkr.	- Signaleringslijst digitaal invullen en mailen aan IB
			Lkr.	- Analyse in groepsoverzicht
			Lkr.	- Analyse in apart verslag
Overdracht nieuwe lkr			Lkr.	

GROEP 3				
Maand	Toetsen		Wie	Toelichting Zwak; lage C/ D/ E
	Alle leerlingen	Zwakke leerlingen		
aug – okt	Regulier programma	Gericht aanbod verrijken Bij zwak klankbewustzijn (fonemisch) en letterkennis Zie "Protocol Dyslexie en Leesproblemen 3" p. 107 t/m 138	Lkr.	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informereren
okt	Toetsen: - Herfstsignalering (VLL)		Lkr.	
	Groepsanalyse		Lkr.	- Groepsanalyse in groepsoverzicht
			Verdere beeldvorming:	
		Toetsen: - Audant (DTLAS) - Audisunt (DTLAS) - Lezen v. tekst (protocol) - Analyse toetsen	DW: 50% 80%	IB IB IB IB - Analyse in apart verslag
okt-jan	Voortgang reguliere programma	Interventieperiode 1 Zorgniveau 2: Instructiegroep VLL Zorgniveau 3: <i>Connect "klanken en letters"</i> (doelen: klankbewustzijn, letter- klankkoppeling, aanvankelijke leeshandeling)	Lkr. i.s.m. ouders	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informereren
januari	Toetsen - Wintersignalering (VLL) - Cito Spelling M3 - Cito Technisch lezen M3 - DMT k. 1+2 - AVI	DW C-niv C-niv C-niv	Lkr.	
			Lkr.	
			Lkr.	
			Lkr./ IB Lkr./ IB	
	Groepsanalyse maken		Lkr.	- Analyse in groepsoverzicht
		Bespreken tijdens groepsbespreking	Lkr. + IB	
		Verdere beeldvorming:		
		Bij onvoldoende fonol. bewustz. - Audant (DTLAS) - Audisunt (DTLAS) - Analyse toetsen	DW 80% 100%	IB IB Lkr. - Analyse in apart verslag - Analyse in groepsoverzicht
		Bij onvoldoende leesvaardigheid - Analyse DMT - Analyse AVI	DW n.v.t. n.v.t.	Lkr. Lkr. - Analyse in groepsoverzicht

		- Cito Woordenschat	C-niv	Lkr./ IB		
		Bij onvoldoende spellingsvaardigh. - Analyse Spelling M3	DW n.v.t.	Lkr.	- Analyse in groepsoverzicht	
		Analyses bespreken		Lkr. + IB		
jan- april	Voortgang regulier programma	Interventieperiode 2 Zorgniveau 2: Instructiegroep VLL Zorgniveau 3: <i>Connect "klanken en letters"</i> of <i>Connect "Woordherkenning"</i> (doelen: volledig omzetten van alle letters in woorden om tot adequate woordherkenning te komen, leren lezen van medeklinkerverbindingen en meerlettergrepige woorden, nauwkeurigheid)		Lkr. i.s.m. ouders	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren	
april	Toetsen: - Lentesignalering (VLL)			Lkr.		
	Groepsanalyse maken			Lkr.	- Groepsanalyse in groepsoverzicht	
		Verdere beeldvorming:			-	
		Bij onvoldoende letterkennis. - Letters benoemen (DTLAS) - Letterdictee (DTLAS) - Analyse toetsen	DW *	IB IB Lkr.	* Vooruitgang t.o.v. meting wintersign. - Analyse in apart verslag - Analyse in groepsoverzicht	
	Bij onvoldoende leesvaardigheid. - DMT k 1+2 - Analyse DMT	DW *	IB	* Vooruitgang t.o.v. vorige meting - Analyse in apart verslag		
april- juni	Voortgang regulier programma	Interventieperiode 3 Zorgniveau 2: Instructiegroep VLL Zorgniveau 3: <i>Connect "klanken en letters"</i> of <i>Connect "Woordherkenning"</i> of <i>Connect "Vloeiend lezen"</i> (doelen: automatiseren van de woordherkenning en het vloeiend lezen van tekst)		Lkr. i.s.m. ouders	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren	
juni	Toetsen - Eindsignalering	DW			Lkr.	* Zowel de onderdelen leestempo als - techniek afnemen.

	(VLL) - Cito Spelling E3 - Cito Technisch lezen E3 * - DMT k. 1+2+3 - AVI	C-niv				
	Groepsanalyse maken			Lkr.	- Groepsanalyse in groepsoverzicht	
			Bespreken tijdens groepsbespreking		Lkr. + IB	
			Verdere beeldvorming:		Lkr.	
			Bij onvold. leesen/of spellingsvaard. - Audant (DTLAS) - Audisunt (DTLAS)	DW 100% 100%	IB IB	- Analyse in apart verslag
			Bij onvold. leesbaar. - Analyse DMT - Letters benoemen (DTLAS) - Cito Woordenschat	DW 100% C-niv	Lkr. IB IB	- Analyse in groepsoverzicht - Analyse in apart verslag
			Bij onvold. spellingsvaard. - Analyse Cito Spelling - Letterdictee (DTLAS)	DW 100%	Lkr. IB	- Analyse in groepsoverzicht - Analyse in apart verslag
Overdracht nieuwe lkr				Lkr.		

GROEP 4				
Maand	Toetsen		Wie	Toelichting Zwak; lage C/ D/ E
	Alle leerlingen	Zwakke leerlingen		
aug – okt	Regulier programma	Gericht aanbod verrijken Zie "Protocol Dyslexie en Leesproblemen 4" p. 105 t/m 138 Voortgang zorgniveau vorig leerjaar	Lkr.	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren
okt	Toetsen: - AVI		Lkr.	
	Groepsanalyse		Lkr.	- Groepsanalyse in groepsoverzicht
		Verdere beeldvorming:		
		Bij onvold. letterkennis - Letters benoemen (DTLAS) - Letterdictee (DTLAS)	DW: 100%* 100%*	IB IB IB
	Bij onvold. leesvaar. - DMT 1+2+3 - Analyse toetsres	DW C-niv	IB	- Analyse in apart verslag
okt-jan @ invoeren Parn. Bij individuele Iln als E-toets	Voortgang reguliere programma	Interventieperiode 1 Zie "Protocol Dyslexie en Leesproblemen 4" p. 105 t/m 138 Zorgniveau 2: Instructiegroep "Leesparade" Zorgniveau 3: Ralfi-lezen	Lkr. i.s.m. ouders	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren
januari	Toetsen - Cito Spelling M4 - Cito Technisch lezen M4 - DMT k. 1+2+3	DW C-niv C-niv C-niv	Lkr. Lkr. Lkr.	
	Groepsanalyse maken		Lkr.	- Analyse in groepsoverzicht
		Bespreken tijdens groepsbespreking	Lkr. + IB	
		Verdere beeldvorming:		
		Bij onvold. letterkennis - Letters benoemen (DTLAS) - Letterdictee (DTLAS)	DW 100%* 100%*	IB IB
	Bij onvoldoende leesvaardigheid - Analyse DMT - AVI - Cito Woorden-	DW n.v.t. C-niv	Lkr. IB Lkr./ IB	- Analyse in groepsoverzicht - Analyse in apart verslag door IB

			schat			
			Bij onvoldoende spellingsvaardigh. - Analyse Cito Spelling M4	DW n.v.t.	Lkr.	- Analyse in groepsoverzicht
			Analyses bespreken		Lkr. + IB	
jan- april	Voortgang regulier programma		Interventieperiode 2 Zie "Protocol Dyslexie en Leesproblemen 4" p. 105 t/m 138 Zorgniveau 2: Instructiegroep "Leesparade" Zorgniveau 3: Ralfi-lezen		Lkr. i.s.m. ouders	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren
april	Voortgang regulier programma		Verdere beeldvorming:			
@ invoe- ren Parn. Bij indivi- dule In als M- toets			Bij onvold. leesvaar. - DMT 1+2+3 - Analyse DMT	DW *	IB IB	* Vooruitgang t.o.v. vorige meting. - Analyse in apart verslag
april- juni	Voortgang regulier programma		Interventieperiode 3 Zie "Protocol Dyslexie en Leesproblemen 4" p. 105 t/m 138 Zorgniveau 2: Instructiegroep "Leesparade" Zorgniveau 3: Ralfi-lezen		Lkr. i.s.m. ouders	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren
juni	Toetsen - Cito Spelling E4 - Cito Technisch lezen E4 * - DMT k. 1+2+3 - Cito begrijpend lezen	DW C-niv C-niv C-niv C-niv			Lkr.	* Zowel de onderdelen leestempo als - techniek afnemen.
	Groepsanalyse maken				Lkr.	- Groepsanalyse in groepsoverzicht
			Bespreken tijdens groepsbespreking		Lkr. + IB	
			Verdere beeldvorming:		Lkr.	
			Bij onvold. leevaard. - Analyse DMT - Afname AVI - Cito Woordenschat E4	DW n.v.t. E4 C-niv	Lkr. IB IB	- Analyse in groepsoverzicht - Analyse in apart verslag
			Bij onvold. spellingsvaard. - Analyse Cito Spelling E4	DW n.v.t.	Lkr.	- Analyse in groepsoverzicht
			Bij onvold. spellings-	DW		

		vaard. - Analyse Cito Spelling - Letterdictee (DTLAS)	100%	Lkr. IB	- Analyse in groepsoverzicht - Analyse in apart verslag
	Overdracht nieuwe lkr			Lkr.	

GROEP 5 t/m 8				
Maand	Toetsen		Wie	Toelichting Zwak; lage C/ D/ E
	Alle leerlingen	Zwakke leerlingen		
aug – okt	Regulier programma	Gericht aanbod verrijken Zie "Protocol Dyslexie en Leesproblemen 5 t/m 8" p. 119 ev. Voortgang zorgniveau vorig leerjaar	Lkr.	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren
okt	Voortgang reguliere programma	Verdere beeldvorming:		
		Bij onvold. leesvaar - DMT 1+2+3 - Analyse DMT	DW: * *	IB IB
okt-jan @ invoe- ren Parn. Bij indivi- duele In als E-toets	Voortgang reguliere programma	Interventieperiode 1 Zie "Protocol Dyslexie en Leesproblemen 5 t/m 8" p. 119 ev. Zorgniveau 2: Instructiegroep "Leesparade" Zorgniveau 3: <i>Ralfi-lezen</i>	Lkr. i.s.m. ouders	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren
januari	Toetsen - Cito Spelling M5 t/m 8 - Cito Technisch lezen M5 t/m 8 - DMT k. 3 - Cito begrijpend lezen 5 t/m 8	DW C-niv C-niv C-niv C niv	Lkr.	
			Lkr. Lkr.	
	Groepsanalyse maken		Lkr.	- Analyse in groepsoverzicht
			Bespreken tijdens groepsbespreking	Lkr. + IB
			Verdere beeldvorming:	
			Bij onvoldoende leesvaardigheid - DMT 1+2 - AVI - Cito Woordenschat - Analyse toetsen	DW n.v.t. C-niv
		Bij onvoldoende spellingsvaardigh. - Analyse Cito Spelling M5t/m8	DW n.v.t.	Lkr.
		Analyses bespreken	Lkr. + IB	
jan- april	Voortgang regulier programma	Interventieperiode 1 Zie "Protocol Dyslexie en Leesproblemen 5 t/m 8" p. 119 ev. Zorgniveau 2: Instructiegroep "Leesparade"	Lkr.	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren

		Zorgniveau 3: <i>Ralfi-lezen</i>	i.s.m. ouders		
april	Voortgang regulier programma	Verdere beeldvorming:			
		Bij onvold. leesvaard. - DMT 1+2+3 - Analyse DMT	DW *	IB IB	* Vooruitgang t.o.v. vorige meting. - Analyse in apart verslag
april-juni	Voortgang regulier programma	Interventieperiode 1 Zie "Protocol Dyslexie en Leesproblemen 5 t/m 8" p. 119 ev. Zorgniveau 2: Instructiegroep "Leesparade" Zorgniveau 3: <i>Ralfi-lezen</i>	Lkr. i.s.m. ouders	- Extra aanbod beschrijven in groepsplan. - Ouders informeren	
juni	Toetsen - Cito Spelling E5 t/m 8 - Cito Technisch lezen E4 * - DMT k. 3	DW C-niv C-niv C-niv	Lkr.	* Zowel de onderdelen leestempo als -techniek afnemen.	
			Groepsanalyse maken	Lkr.	- Groepsanalyse in groepsoverzicht
		Bespreken tijdens groepsbespreking	Lkr. + IB		
		Verdere beeldvorming:	Lkr.		
		Bij onvold. leevaard. - DMT k. 1+2 - Analyse DMT - Afname AVI - Cito Woordenschat E5 t/m 8	DW C-niv n.v.t. E4-8 C-niv	Lkr. Lkr. IB Lkr/IB	- Analyse in groepsoverzicht - Analyse in apart verslag
		Bij onvold. spellingsvaard. - Analyse Cito Spelling E4	DW n.v.t.	Lkr.	- Analyse in groepsoverzicht
		Bij onvold. spellingsvaard. - Analyse Cito Spelling E5 t/m 8	DW n.v.t.	Lkr.	- Analyse in groepsoverzicht
		Overdracht nieuwe lkr		Lkr.	

BIJLAGE 4; Extra hulp en faciliteiten

Zoals eerder beschreven wordt er extra instructie en inoefening geboden in de klas met ondersteuning van ouders thuis (zorgniveau 2 en 3). School zorgt voor het materiaal waar thuis mee geoefend kan worden. Ouders zijn vrij om daarnaast nog externe begeleiding in te kopen van bijv. een RT'er of leesspecialist (zie bijlage 5 voor afspraken hulp/ behandeling onder schooltijd). Dit wel graag in samenwerking met school om te zorgen voor één kind en één plan.

Activiteiten op zorgniveau 3 zijn de volgende:

School	Thuis
<ul style="list-style-type: none"> • 1x per week 20 min. extra spellingsbegeleiding <ul style="list-style-type: none"> - Remediërend materiaal uit basismethode - Remediërende methode • 1x per week 20 min. extra leesbegeleiding. <ul style="list-style-type: none"> - Groep 3; Connect - Groep 4 t/m 8; Ralfi • 4x per week 5 min. flitsen met flitsprogramma van Gynzy (individueel of met leesmaatje) 	<ul style="list-style-type: none"> • 2x per week 20 min. extra spelling (verwerking van extra uitleg in de klas) • 2x per week 20 min. lezen via Ralfi (verwerking extra uitleg in de klas) • 3x per week 15 min. lezen via "monitor-lezen" in eigen leesboek

Zodra een leerling gediagnosticeerd is met ernstige, enkelvoudige dyslexie komt de leerling in aanmerking voor vergoede behandeling. De aansturing van de extra ondersteuning thuis wordt door school gestopt en overgenomen door de behandelaar. Na uitbehandeling kan deze desgewenst weer opgepakt worden door school. Dit gebeurt in overleg met leerling, ouders en school.

Naast de extra instructie en inoefening, ook wel remediëring, kunnen leerlingen in aanmerking komen voor compensatie en dispensatie. De compensatie wordt geboden aan leerlingen die gediagnosticeerd dyslect zijn en aan leerlingen met leesproblemen waarbij geen diagnose gesteld is en de achterstand is > 1,5 jaar. De volgende compenserende/ dispenserende faciliteiten kunnen geboden worden.

Lezen	Spelling
<ul style="list-style-type: none"> • Daisyspeler* • Audioboeken ** • Extra lees- en toetstijd • Teksten vergroten (141%) • Teksten begrijpend lezen en WO vooraf thuis lezen • Toetsen waar mogelijk en toegestaan mondeling afnemen • Presentaties verspreiden over het schooljaar • Geen onverwachte leesbeurten • Gebruik leesliniaal • Vast leesmaatje • Niet teveel informatie op één blz. aanbieden, m.n. bij toetsen • Kopie van tekstboeken geven om belangrijke 	<ul style="list-style-type: none"> • Alleen behandelde categorieën bij dictees beoordelen • Aantal schrijfofdrachten beperken • Grote schriftelijke opdrachten verwerken op computer/ laptop *** • Spellingscontrole gebruiken bij vrije schrijfofdrachten • Eigen spiekschriftje maken • Onbekende woorden klankzuiver schrijven

woorden te arceren een aantekeningen erbij te kunnen maken	
---	--

- * Ouders kunnen deze vergoed krijgen bij de zorgverzekeraar. Belangrijk is dat er gemeld wordt dat deze voor thuisgebruik is. Sommige verzekeraars vragen om een motivatiebrief of een uitbehandelverklaring. Hiervoor kan respectievelijk IB of GZ-psycholoog betrokken bij dyslexiebehandeling zorgen
- ** School vraagt deze aan bij Dedicon en vergoed deze boeken
- *** Zolang deze op school voorradig zijn zorgt school hiervoor

Om vast te leggen welke hulp en faciliteiten een leerling krijgt, wordt er in overleg met de leerling, ouders en leerkracht een dyslexiepas ingevuld. Dit gebeurt 2x per jaar, nl. begin schooljaar en na de eerste Cito-toetsronde in januari.